

המשתתפים בוועידת ואנזה

ד"ר יוסף ביהלר

(1948-1904)

לשכת המושל הכללי בקראקוב

מזכיר מדינה

(צילום: IPN Warszawa)

מיוני 1941 היה ביהלר ממלא מקום המושל הכללי בגנרלגוברנמן ד"ר הנס פרנק. בתוקף מעמדו זה השתתף בפשעים נגד האוכלוסייה הפולנית וברצח יהודי פולין. בוועידת ואנזה דחק בהיידריך להתחיל ביישום "הפתרון הסופי" בגנרלגוברנמן מכיוון שלא צפה שם "בעיות שינוע", וביקש "לפתור בהקדם האפשרי את שאלת היהודים באזור זה". ב-1942 השתתף בהכנות להקמת יישובים גרמניים באזור לובלין ובחטיפתם של פולנים לעבודות כפייה בגרמניה.

נולד בוולדזה שבוויטמברג (Waldsee, Württemberg) לאב אופה ולמשפחה קתולית. הוא למד בגימנסיה והמשיך ללימודי משפטים, וב-1932 הוענק לו תואר דוקטור למשפטים. באפריל 1933 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית כפרקליט מדינה בכיר, מנהל משרדו של ה"שר בלי תיק" הנס פרנק. בדצמבר 1939 מונה למנהל לשכת המושל הכללי בקראקוב, ובמרס 1940 קודם לדרגת מזכיר מדינה. בינואר 1945 נמלט מקראקוב. באפריל 1946 היה עד מטעם ההגנה במשפטו של הנס פרנק בבית הדין הצבאי הבינלאומי בנירנברג. לאחר מכן הוסגר לפולין וביוני 1948 נידון למוות והוצא להורג.

אדולף אייכמן

(1962-1906)

המשרד הראשי לביטחון הרייך

מנהל מחלקה IV B 4

(צילום: Bundesarchiv Berlin, Berlin)

(Document Center)

כמארגן הגירושים היה לאייכמן תפקיד מרכזי בתהליך רציחתם של יהודי אירופה. מאוקטובר 1934 שירת במחלקה II/112 "יהדות" במשטרה החשאית (SD) והתמקד באפשרויות לסילוקם של היהודים מגרמניה. בשנים 1938 ו-1939, לאחר סיפוח אוסטריה והפלישה לבוהמיה ולמורביה, ניהל אייכמן את ה"לשכות המרכזיות להגירה יהודית" בווינה ובפראג. באוקטובר 1939 לקח חלק בתכנונה של "שמורה יהודית" בקרבת הכפר ניסקו שליד לובלין. מדצמבר 1939 ניהל את מחלקה IV D 4 של המשרד הראשי לביטחון הרייך ("הגירה ופינוי"), ובמרס 1941 הפך למנהל מחלקה IV B 4 ("ענייני יהודים ופינוי"). בוועידת ואנזה הכין אייכמן את סיכום פרוטוקול הוועידה. מאוקטובר 1941 ועד 1944 תיאם משרדו את הגירושים וקבע את מספרם של היהודים שיגורשו במסגרתם. ממרס 1944 פיקד על "יחידת הקומנדו המיוחדת אייכמן" בבודפשט, והיה אחראי לגירושם של למעלה מ-437 אלף יהודים לאושוויץ ולמחנות ריכוז והשמדה אחרים.

נולד בזולינגן לאב רואה חשבון. לאחר התיכון המשיך ללימודי הנדסה, אותם לא השלים. לאחריהם עבר הכשרה בתחום המסחר. מ-1925 עד 1933 עבד כאיש מכירות וכנציג מכירות בווינה. באפריל 1932 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית ול-SS ובאוגוסט 1933 העתיק את מקום מושבו לגרמניה. מ-1934 שירת בשירותי הביטחון (ה-SD) ומ-1939 ועד 1945 במשרד הראשי לביטחון הרייך. בתחילת מאי 1945 התחזה לאיש חיל אוויר, נלקח בשבי ונמלט תוך זמן קצר. עבד בשם בדוי כיערן ליד צלה (Celle) שבסקסוניה התחתונה. ב-1950 נמלט דרך אוסטריה ואיטליה לארגנטינה, שם חי בבואנוס איירס תחת השם ריקרדו קלמנט. במאי 1960 נחטף על ידי אנשי השירות החשאי הישראלי. בדצמבר 1961 נידון למוות בירושלים והוצא להורג ב-31 במאי 1962.

ד"ר רולנד פרייזלר

(1893-1945)

משרד המשפטים של הרייך

מזכיר מדינה

(צילום: Landesbildstelle Berlin)

פרייזלר ייצג בוועידת ואנזה את המשרד שקידם בשיטתיות - בעיקר מאז הותקנו חוקי נירנברג ב-1935 - את רדיפתם המשפטית ואת שילת זכויותיהם של יהודי גרמניה. הוא נחשב ל"מי שערב להשקפה הנאציונל-סוציאליסטית". באוגוסט 1942 מונה לנשיא בית הדין העממי

(Volksgerichtshofs), ועם חברים אחרים בבין דין זה דן למוות אלפי מתנגדים פוליטיים.

נולד בצלה (Celle) לאב מהנדס ולמשפחה פרוטסטנטית-רפורמית. למד בגימנסיה באכן (Aachen) וב-1912 קיבל את תעודת הבגרות. המשיך ללימודי משפטים באוניברסיטת קיל (Kiel). באוגוסט 1914 התגייס לצבא כצוער, מאוחר יותר קיבל דרגת לויטננט (סגן) ומאוקטובר 1915 עד 1920 היה בשבי הרוסי. המשיך את לימודיו ביינה (Jena) וקיבל תואר דוקטור למשפטים ב-1922. מ-1924 היה עורך דין בקאסל וציר במועצת העירייה מטעם הגוש הלאומי-חברתי. ביולי 1925 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית. ב-1932 שימש ציר בפרלמנט המדינה הפרוסי, כעוזר שר במשרד המשפטים. מיוני 1933 שימש כמזכיר מדינה, חבר במועצת המדינה הפרוסית. באוקטובר 1933 הצטרף לאקדמיה לחוק הגרמני וניהל את המחלקה הפלילית בה. מאפריל 1935 כיהן כמזכיר מדינה במשרד המשפטים המשולב של הרייך ושל פרוסיה והיה ממונה, בין היתר, על שאלות בענייני כוח אדם, חקיקה פלילית וענישה. נהרג בהתקפה האווירית על ברלין ב-3 בפברואר 1945.

ריינהרד היידריך

(1942-1904)

מפקד משטרת הביטחון וה-SD
והמשרד הראשי לביטחון הרייך
(RSHA)
ממלא מקום ומושל צבאי בפועל
של בוהמיה ומורביה
(צילום: Ullstein Bilderdienst)

מ-1938 היה היידריך דמות מפתח בתהליך גירושם והשמדתם של יהודי אירופה. מאז סיפוח אוסטריה התבלט ה-SD בארגון ההגירה הכפויה. לאחר פוגרום נובמבר 1938 הורה היידריך על שליחתם של 26 אלף יהודים למחנות ריכוז. עם תחילתה של מלחמת העולם השנייה, ב-1 בספטמבר 1939, הורה היידריך על הקמת גטאות ליהודים ועל מינויין של מועצות זקנים בכל הקהילות היהודיות בפולין. לאחר הפלישה לברית המועצות הוא הורה לאיינזצגרופן (עוצבות המבצע) להוציא להורג פונקציונרים קומוניסטים ויהודים בגיל שירות צבאי. בפקודתו עברו במהרה האיינזצגרופן לרצח שיטתי של כלל האוכלוסייה היהודית בשטחים הסובייטים הכבושים. היידריך, מצויד במכתב הסמכה חתום על ידי גרינג מתאריך 31 ביולי 1941 - המייפה את כוחו לפעול ל"פתרון הסופי של שאלת היהודים" - תכנן את השמדתם של 11 מיליון יהודי אירופה.

נולד בהאלה (Halle) לאב מלחין ומנהל קונסרבטוריון. למד בגימנסיה קתולית. ב-1920 הצטרף לפרייקורפס וב-1922 התגייס לצי הרייך, ממנו שוחרר ב-1931 בדרגת אוברלויטננט בגין התנהלות בלתי הולמת (הפרת הבטחת נישואין). באותה שנה הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית ול-SS. ביולי 1932 הטיל עליו הימלר את הקמת וניהול שירותי הביטחון (SD). באפריל מונה למפקד המשטרה הפוליטית הבווארית, באפריל 1934 לראש מטה המשטרה החשאית בברלין, ביוני 1939 למפקד משטרת הביטחון ומספטמבר 1939 עמד בראש המשרד הראשי לביטחון הרייך (RSHA). ב-27 במאי 1942 נורה בידי לוחם מחתרת צ'כי בפראג וב-4 ביוני מת מפצעיו.

אוטו הופמן

(1982-1896)

ראש המשרד הראשי של ה-SS
לענייני גזע והתיישבות
(צילום: Bundesarchiv Berlin, Berlin)
(Document Center)

מ-1940 עד 1943 היה הופמן בעל תפקיד מוביל במדיניות הגרמניזציה בשטחי פולין וברית המועצות. הוא היה אחראי מטעם ה-SS על "מבחן הגזע", שעל פיו גורשו קבוצות אתניות שונות מארצם ובמקומם יושבו גרמנים, על חטיפתם של ילדים פולנים לגרמניה ועל "טיפול טהרת הדם" בקרב ה-SS. בוועידת ואנזה דרש הופמן בתקיפות את עיקורם של "בני התערובת".

נולד באינסברוק (Innsbruck) לאב סוחר. למד בגימנסיה. באוגוסט 1914 התנדב לשירות צבאי ובמרס 1917 הוענקה לו דרגת לויטננט. ביוני 1917 נפל בשבי הרוסי אך הצליח לברוח לגרמניה, שם עבר הכשרה כטייס. ב-1919 השתחרר מהצבא. מ-1920 עד 1925 היה סוחר סיטונאי בין ולאחר מכן סוחר עצמאי לשיווק יינות. באפריל 1923 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית ובאפריל 1931 ל-SS, שם שירת מ-1933 במשרה מלאה כמפקד. מאפריל 1943 שירת כמפקד של ה-SS בגזרה הדרום-מערבית וקצין גבוה ב-SS ובמשטרה בוירטמברג, בבאדן ובאלזס. היה מפקד של שבויי המלחמה במרחב ההגנה V (דרום מזרח). במשפט שהתנהל במרס 1948 נגד המשרד הראשי לענייני גזע והתיישבות, נדון הופמן ל-25 שנות מאסר בגין פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה. ב-1954 קיבל חנינה ושוחרר מכלא לנדסברג. לאחר מכן עבד כשכיר בוירטמברג.

ד"ר גרהרד קלופפר

(1905-1987)

לשכת המפלגה הנאציונל-
סוציאליסטית
מנהל מחלקה

התפקיד המרכזי ששיחקה לשכת המפלגה במערך השלטון הנאציונל-סוציאליסטי קבע את חלקו של קלופפר ב"פתרון הסופי". קלופפר היה אחד מהפקידים המשפיעים ביותר ובעלי הידע הרב ביותר במשטר הנאצי. כמנהל המחלקה המשפטית III בלשכת המפלגה, וכממלא מקומו של מרטין בורמן, הוא היה ממונה על "שאלות גזע ועם", על מדיניות כלכלית ושיתוף פעולה עם המשרד הראשי לביטחון הרייך ועל שאלות עקרוניות של מדיניות הכיבוש. בנובמבר 1942 היה שותף, כמזכיר מדינה, להטלת הגבלה נוספת על זכויות יהודים הנשואים ב"נישואי תערובת".

נולד בשרייברסדורף (Schreibersdorf) שבשלזיה לאב חקלאי. למד בגימנסיה וקיבל את תעודת הבגרות ב-1923. למד משפטים וכלכלה ביינה (Jena) ובברסלאו וקיבל תואר דוקטור למשפטים ב-1927. ב-1931 מונה לשופט שלום בדיסלדורף. באפריל 1933 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית ול-SA. בסוף 1933 התמנה ליועץ במשרד החקלאות הפרוסי וב-1934 ליועץ בלשכת המשטרה החשאית. באפריל 1935 הצטרף למטהו של "ממלא מקום הפיהרר" רודולף הס (Hess). באותה שנה הצטרף גם ל-SS, כמנהל מחלקה. ב-1938, כיועץ שר, עסק בהפקעתם של עסקים יהודים. באפריל 1945 נמלט מברלין ומאוחר יותר נתפס ונעצר. לאחר שחרורו ב-1949 הכיר בו בית הדין הגבוה בנירנברג כ"בעל אחריות משנית" ("minderbelastet"). ב-1952 התמנה לעוזר לענייני מס וב-1956 היה עורך דין באולם (Ulm). ב-1962 נסגר התיק שפתחה נגדו פרקליטות המדינה בגין השתתפותו בוועידת ואנזה.

וילהלם קריצינגר

(1890-1947)

לשכת הקנצלר
מנהל מחלקה
(צילום: Persönlichkeiten der
Verwaltung, Stuttgart 1991)

אחרי מנהל הלשכה הנס היינריך למרס, היה קריצינגר הדמות המרכזית השנייה במעלה בלשכת הקנצלר. היה לו איפוא הידע בנוגע לכל הצעדים האנטי-יהודיים, ובמסגרת עבודתו בלשכה הוא התעסק באופן אישי ונרחב ב"בעיה היהודית". בשנים 1939-1940 הוא השתתף בניסוח התקנות נגד "מזיקי העם" ("Volksschädlinge") ובניסוח סעיף 11 של חוק אזרחות הרייך – ששימש בסיס לנישולם של יהודי גרמניה מרכושם לפני גירושם. כמזכיר מדינה, היה אחראי בשנים 1942-1943 לניסוח התקנות להגבלת זכות הערעור של יהודים. בעת תחקורו ב-1945 הודה קריצינגר כי השתתף בוועידת ואנזה והכיר באופייה הפושע.

נולד בגרינפיר (Grünfeir) שבמחוז נצה (Netzekreis) לאב כומר. ב-1908 סיים את חוק לימודיו בגימנסיה והמשיך ללימודי משפטים. מ-1914 עד 1918 היה חייל בחזית והשתחרר כלויטננט במילואים. ב-1921 עבר את מבחן הקבלה לשירות הציבורי ולאחר מכן עבד כאסיסטנט במשרד המשפטים של הרייך. מ-1925 עד 1926 היה יועץ לבית המשפט המחוזי במשרד המסחר הפרוסי. ב-1926 חזר למשרד המשפטים של הרייך. ב-1938 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית. בפברואר 1938 עבר ללשכת הקנצלר, שם כיהן כמנהל מחלקה B. בתחילת 1942 התמנה לתת-מזכיר מדינה ובסוף אותה שנה קודם לדרגת מזכיר מדינה. במאי 1945 שימש כמזכיר מדינה בממשלת דוניץ (Dönitz) שבפלנסבורג. נאסר ונכלא בברוקזל (Bruchsal), שוחרר באפריל 1946 אך נעצר מחדש בדצמבר. שוחרר בשל מצבו הבריאותי.

ד"ר רודולף לנגה

(1945-1910)

מפקד משטרת הביטחון וה-SD
Bundesarchiv Berlin, Berlin (צילום:
Document Center)

במשך שנים השתייך לנגה לקציני הגסטאפו מ"דרג הביניים", שהבטיחו את תפקודו של מנגנון הטרור. כאשר נוסדו האיינזאצגרופן (עוצבות המבצע) של משטרת הביטחון וה-SD תחת פיקודו של היידריך - במטרה להשמיד את יהודי ברית-המועצות – גויס אליהן גם לנגה. הוא מונה לראש מטה איינזאצגרופה A שצעדה אחרי הוורמאכט במדינות הבלטיות, שימש זמן מה כמפקד איינזאצקומנדו II, שרצחה עד דצמבר 1941 כ-60 אלף יהודים לטביים ויהודים שגורשו ללטביה. הוא פיקד בעצמו על הוצאות המוניות להורג בפאתי ריגה. בוועידת ואנזה נחשב ל"מומחה" להוצאות המוניות להורג.

נולד בוויסוואסר (Weisswasser) לאב מפקח בנייה ברשות הרכבות הממשלתית. למד משפטים. ב-1933 הצטרף לגסטאפו בהאלה (Halle). קיבל תואר דוקטור במשפטים מאוניברסיטת יינה (Jena). ב-1936 שירת בלשכת המשטרה החשאית בברלין, ב-1937 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית ול-SS, ב-1938 היה איש הגסטאפו בווינה וב-1939 בשטוטגרט. ב-1940 מונה למפקד הגסטאפו בווימאר (Weimar) ובארפורט (Erfurt). מספטמבר אותה שנה היה סגן מפקד הגסטאפו בברלין. מדצמבר 1941 שימש כמפקד משטרת הביטחון וה-SD בלטביה ומינואר 1945 כמפקד העליון של משטרת הביטחון וה-SD בוורתגאו. התאבד בפוזן ב-1945.

ד"ר גאורג לייבראנדט

(1982-1899)

משרד הרייך לשטחים הכבושים
במזרח
מנהל מחלקה
Bundesarchiv Berlin, Berlin (צילום:
Document Center)

מ-1914 עד 1943 היה לייבראנדט ממונה על המחלקה לפוליטיקה כללית, המחלקות לאוקראינה, לאוסטלנד, לקווקז ולרוסיה, כמו גם על מחלקת העיתונות והתרבות. מתוקף תפקידו זה היה מעורב במידה רבה ברצח העם של האוכלוסייה היהודית. כבר באוקטובר 1941 השתתף בפגישה עם היידריך, שבה נדונה הכללת כלל היהודים בתוכנית ההשמדה. יומיים לאחר ועידת ואנזה זימן דיון שנושאו הגדרת המושג "יהודי" ב"אזורי המזרח".

נולד בהופנונגשטאל (Hoffnungstahl) שלייד אודסה וביקר בגימנסיה בדורפט (Dorpat) ובאודסה. לאחר המהפיכה נמלט לברלין. מ-1920 למד תיאולוגיה, פילוסופיה וכלכלה לאומית בטייבנגן (Tübingen) ובלייפיציג. לצרכי לימודיו נסע לפריז, ללונדון, לברית המועצות ולארצות הברית. ב-1927 קיבל תואר דוקטור לפילוסופיה. ב-1933 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית והיה למנהל מחלקת המזרח במחלקה למדיניות חוץ של המפלגה, ובהמשך לממונה על התעמולה האנטי-קומוניסטית והאנטי-סובייטית. ב-1938 היה לחבר בבית הדין העממי. ביולי 1941 התמנה למנהל מחלקה I (פוליטיקה) במשרד הרייך לשטחים הכבושים במזרח. בקיץ 1943 התגייס לצי. נכלא ב-1945 ושוחרר ב-1949. בינואר 1950 פתח בית המשפט המחוזי של נירנברג-פירט (Nürnberg-Fürth) בחקירה ראשונית נגדו, אך ההליכים הופסקו. מת ב-1982.

מרטין לותר

(1895-1945)

משרד החוץ

תת-מזכיר מדינה

צילום: Bundesarchiv Berlin, Berlin (Document Center)

מ-1940 עד 1943 היה לותר מנהלה של מחלקה D (דויטשלאנד) במשרד החוץ ואחראי על שיתוף הפעולה עם היטלר ועם המשרד הראשי לביטחון הרייך, כמו גם הממונה על מחלקה D III ("שאלת היהודים, מדיניות גזע, איסוף מידע מן הנציגים בקונסוליות על תהליכים פנימיים חשובים"). שיתוף הפעולה האינטנסיבי של לותר עם המשרד הראשי לביטחון הרייך – ועם משרדו של אייכמן בפרט – הפך את מחלקה D לאחת הרשויות המעורבות ב"פתרון הסופי". תרומתו של משרד החוץ לרצח העם היתה בעיקר בהכנה דיפלומטית ובהבטחתם של הגירושים מהמדינות הכבושות ומ"מדינות ידידותיות". בוועידת ואנזה המליץ לותר לדחות את הטיפול במדינות הנורדיות בשל "מספר היהודים" הנמוך בהן ובשל הקשיים הצפויים, ולהתרכז בדרום מזרח אירופה ובמערבה.

נולד בברלין. לא סיים את חוק לימודיו. ב-1914 התנדב לשירות צבאי, ב-1918 קיבל דרגת לויטננט ולאחר מכן עסק בהובלת רהיטים. במרס 1932 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית. בשנים 1933-1934 שימש כמנהל מרכז לייעוץ כלכלי בברלין, ומ-1936 כמנהל מרכז הייעוץ של המפלגה אצל הממונה מטעמה לשאלות מדיניות חוץ, יואכים פון ריבנטרופ. לאחר מינויו של ריבנטרופ לשר חוץ ב-1938 שימש כמנהל המחלקה המיוחדת של המפלגה הנאציונל-סוציאליסטית במשרד החוץ. ב-1941 היה מנהל מחלקה מיניסטריאלית בדרגת "תת-מזכיר מדינה". עקב ניסיון לחתור תחת ריבנטרופ הוא הודח מתפקידו ב-16 בפברואר 1943 ונשלח למחנה הריכוז זכסנהאוזן כ"אסיר מוגן בעל זכויות מיוחדות". שוחרר בידי הצבא האדום ומת חודש לאחר מכן בברלין.

ד"ר אלפרד מאייר

(1891-1945)

משרד הרייך לשטחים הכבושים

במזרח

מזכיר מדינה

צילום: Bundesarchiv Berlin, Berlin (Document Center)

מקיץ 1941 עד נובמבר 1942 היה מאייר, כסגנו של השר אלפרד רזנברג, אחראי לשלוש המחלקות העיקריות במשרד: המחלקה לפוליטיקה, למינהל ולכלכלה. במסגרת זו היה מעורב בניצולם ובבזיזתם של השטחים הסובייטים הכבושים ובדיכוי וברצח תושביהם, בעיקר אלה היהודים. לוועידת ואנזה הוזמן מאייר מכיוון שבאזור השיפוט של משרדו כבר החלו האיינזצגרופן לבצע רצח עם באוכלוסייה היהודית. בוואנזה הוא קידם "פעולות הכנה מסויימות" שאותן יש להוציא לפועל בו במקום, אך מבלי לעורר אי-שקט בקרב האוכלוסייה. ביולי 1942 הציע שבברית המועצות יינקטו כלפי "בני תערובת" אותם האמצעים שנקטו כלפי היהודים.

נולד בגוטינגן (Göttingen) למשפחה אוונגלית. אביו היה יועץ ממשלתי לענייני בנייה. ב-1911 קיבל תעודת בגרות מגימנסיה בזואסט (Soest). ב-1912 שירת כצוער, ב-1914 כמפקד פלוגה ולאחר מכן כמפקד גדוד. ב-1917 נלקח בשבי הצרפתי ושוחרר ב-1920 בדרגת סרן. עבד בתחום המסחר ולמד משפטים, מדעי המדינה וכלכלה לאומית. ב-1922 קיבל תואר דוקטור למדעי המדינה ומ-1923 עד 1930 שימש כיועץ משפטי במכרה פחם בגלזנקירכן (Glesenkirchen). ב-1928 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית כמנהיג הסניף המקומי, ומ-1929 עד 1930 היה מנהיג מחוז אמר-ליפה (Emscher-Lippe). ב-1936 מונה לראש הממשלה הפדראלית של ליפה. ב-1938 שימש כנשיא עליון של וסטפאליה וכאוברגרופנפיהרר ב-SA. מנובמבר 1942 שימש קומיסר להגנת הרייך במחוז וסטפאליה צפון. התאבד בסוף אפריל 1945.

היינריך מילר

(1900-?, נערך מ-1945)
המשרד הראשי לביטחון הרייך
מנהל מחלקה IV
Bundesarchiv Berlin, Berlin (צילום:
Document Center)

כראש המשטרה החשאית (הגסטאפו) היה מילר בעל תפקיד מרכזי כמעט בכל הפשעים שתכנן וארגן המשרד הראשי לביטחון הרייך - ובמיוחד בהשמדת יהדות אירופה. מתחילת ספטמבר 1939 נתן הוראות ל"טיפול מיוחד" (רצח) של מתנגדים פוליטיים. תחת פיקודו היתה גם "מחלקת היהודים" (יודנפרט) בראשותו של איימן. ברצח העם היהודי בברית המועצות היה מילר מעורב עד לפרט האחרון. בהוראתו של היידריך הוא ניסח פקודות לאיינזצגרופן והיה ממונה על איסוף הדיווחים שלהן וסיכומם כ"דוחות אירועים". מילר היה מן הבולטים שבין פושעי שולחן הכתיבה שידע המשטר הנאצינל-סוציאליסטי.

נולד במינכן למשפחה קתולית. אביו היה שוטף מקוף. לאחר שסיים בית ספר יסודי וחטיבת ביניים למד מכונאות מטוסים בבית ספר מקצועי. ב-1917 התנדב לשירות פעיל במלחמה ושחרר בדרגת מפקד שאינו קצין ב-1919. לאחר מכן הצטרף למטה המשטרה במינכן, ושימש ב-1929 כמזכיר משטרה במחלקה הפוליטית - שם פעל נגד ארגונים קומוניסטיים. ב-1934 הצטרף ל-SS, ומאוחר יותר הועבר למטה המשטרה החשאית בברלין. ב-1936 מונה לסגן מפקד המשטרה הפוליטית בלשכה הראשית של משטרת הביטחון. בסוף 1938 הצטרף למפלגה הנאצינל-סוציאליסטית וב-1939 מונה למנהל האדמיניסטרטיבי של מרכז הרייך להגירה יהודית. מאוקטובר 1939 היה ראש מחלקה IV (הגסטאפו) בדרגת SS-אוברפיהרר וגנרללויטננט במשטרה. עקבותיו נעלמו בתחילת מאי 1945.

אריך נוימן

(1892-1948)
לשכת הממונה על תכנית ארבע
השנים
מזכיר מדינה
(צילום: Ullstein Bilderdienst)

כבר בנובמבר 1938 השתתף נוימן בפגישה עם גרינג בנושא "האריזציה של הכלכלה" וסימונם ובידודם של היהודים. בוועידת ואנזה הוא ייצג את משרדי הכלכלה, העבודה, האוצר, הזנת הציבור, התחבורה והחימוש. כמזכיר מדינה מטעמו של גרינג, הגן נוימן על האינטרסים של הרשויות האחראיות לכלכלת המלחמה, ודרש להשעות בינתיים את גירושם של עובדים יהודים במפעלים החיוניים למערך המלחמתי.

נולד בפורסט (Forst) שבנידרלאוזיץ (Niederlausitz) למשפחה פרוטסטנטית. אביו היה בעל מפעל. לאחר שסיים את חוק לימודיו בגימנסיה המשיך ללימודי משפטים וכלכלה בפרייבורג, לייפיג והאלה (Halle). מ-1914 עד 1917 שירת בצבא והשתחרר כאוברלויטננט. מ-1920 עבד כפקיד ממשלתי במשרד הפנים הפרוסי ולאחר מכן במועצת מחוז אסן (Essen). ב-1923 היה יועץ מדיני במשרד המסחר הפרוסי. מ-1927 עד 1928 היה חבר מועצה בעיר פריישטאדט (Freystadt) שבשלזיה תחתית ולאחר מכן שב למשרד המסחר כתת-מזכיר מדינה. בספטמבר 1932 היה מנהל מחלקה במשרד המדינה הפרוסי, ממונה על רפורמות במינהל. במאי 1933 הצטרף למפלגה הנאצינל-סוציאליסטית וב-1934 ל-SS. בסוף 1935 עבד בלשכת המדינה הפרוסית ובאוקטובר 1936 בלשכתו של הממונה על תכנית ארבע השנים הרמן גרינג. מקיץ 1938 היה מזכיר מדינה ומ-1941 שימש כממלא מקום יושב ראש ההנהלה של חברה הנפט הקונוטינגטלית לניצול מקורות הנפט בשטחים הכבושים בברית המועצות. מאוגוסט 1942 כיהן כמנהל כללי של חברת האשלג הגרמנית. נאסר ב-1945 ושחרר בתחילת 1948 בשל מצבו הבריאותי. מת זמן קצר לאחר מכן.

ד"ר אברהרד שונגארט

(1946-1903)

מפקד משטרת הביטחון וה-SD

בפולין

(צילום: Mollo Archives)

כמפקד העליון של משטרת הביטחון וה-SD בגנרלגוברנמן מפברואר 1941, היה שונגארט מעורב בכל אמצעי הדיכוי וההשמדה נגד האוכלוסייה הפולנית והיהודית בפולין הכבושה. לאחר הפלישה לברית המועצות, מיולי עד ספטמבר 1941, הקים עוצבת מבצע (איינזצקומנדו) מיוחדת במזרח גליציה, אשר אנשיה ירו ביותר מ-4,000 גברים יהודים. מבין משתתפי ועידת ואנזה היה הוא, לצד לנגה, ה"מומחה" השני להוצאות המוניות להורג.

נולד בלייפציג לאב מנהל אתר בנייה. ב-1920 הצטרף לפרייקורפס וב-1922 קיבל תעודת בגרות והצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית ול-SA. מ-1922 עד 1924 היה פקיד בנק. ב-1924 החל ללמוד משפטים ומדעי המדינה בלייפציג וב-1920 הוענק לו תואר דוקטור למשפטים. מ-1932 כיהן כשופט-עוזר בבתי המשפט המחוזיים של מגדבורג, ארפורט וטורגאו (Turgau). ב-1933 הצטרף ל-SS ומנובמבר אותה שנה היה חבר הנהלת רשות הדואר בארפורט. ב-1935 עבד במחלקת העיתונות של לשכת המשטרה החשאית ומאביב 1936 ניהל את תחנות המשטרה בדורטמונד, בבילפלד ובמינסטר (Münster). ב-1939 התמנה לפקיד ממשלה גבוה ול-SS-אוברשטורמבאנפיהרר. במאי 1944 התמנה למפקד משטרת הביטחון וה-SD בהולנד הכבושה. בפברואר 1946 הועמד למשפט בפני בית דין צבאי בריטי בגין רצח של שבוי מלחמה. הוא נידון למוות והוצא להורג.

ד"ר וילהלם שטוקארט

(1953-1902)

משרד הפנים

מזכיר מדינה

(צילום: Ullstein Bilderdienst)

מ-1935 היה שטוקארט, כמנהל מחלקה I ("חוקה, חקיקה, מינהל") במשרד הפנים, מעורב בהכנת כל החוקים והתקנות נגד היהודים החיים ברייך הגרמני - ובמיוחד בניסוחם של "חוק האזרחות של הרייך" ו"החוק להגנת הדם והכבוד הגרמני" (חוקי נירנברג). ב-1940 לקח חלק בהכנות לשלילת האזרחות הגרמנית מהיהודים וב-1941 הכין הצעה לסימונם של היהודים ברייך. בוועידת ואנזה הציע שטוקארט את עיקורם בכפייה של "בני תערובת". באפריל 1943 הוא הוביל את ועידת מזכירי המדינה בנושא "סמכותה של המשטרה בענישת יהודים בגין עבירות פליליות" (תקנה 13 לחוק האזרחות של הרייך).

נולד בוויסבאדן (Wiesbaden) לאב שעבד בחברת הרכבות. קיבל חינוך נוצרי. בעל תעודת בגרות. ב-1919 הצטרף לפרייקורפס. מ-1922 למד משפטים במינכן ובפרנקפורט. בדצמבר 1922 הצטרף למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית. ב-1928 קיבל תואר דוקטור למשפטים. מ-1930 כיהן כשופט שלום ומ-1932 עד מרס 1933 כעורך-דין וכמזכיר משפטי ל-SA בפומרניה (Pommern). מיולי 1933 היה מזכיר מדינה במשרד המדע הפרוסי, מ-1934 מזכיר מדינה במשרד למדע, חינוך והשכלה לעם ומ-1935 שימש מזכיר מדינה במשרד הפנים. ב-1936 הצטרף ל-SS וקודם ב-1944 לדרגת SS-אוברגרופנפיהרר. נאסר במאי 1945 כשר הפנים של ממשלת דניץ (Dönitz) בפלנסבורג (Flensburg). באפריל 1949, ב"משפט וילהלם שטראסה", נידון למאסר של 3 שנים ועשרה חודשים - מהם נוכתה תקופת מעצרו והוא שוחרר לאלתר. ב-1950 הכריז עליו בית הדין לדה-נאציפיקציה כ"בעל אחריות משנית" ("Mittläufer") וב-1952 הוא נידון לקנס כספי של 500 מארק. נהרג בתאונת דרכים בנובמבר 1953.